

K O M U N I K A T
Z O M B A D A Ń

Warszawa, listopad 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/152/2010

POLACY O WYBORACH
SAMORZĄDOWYCH

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

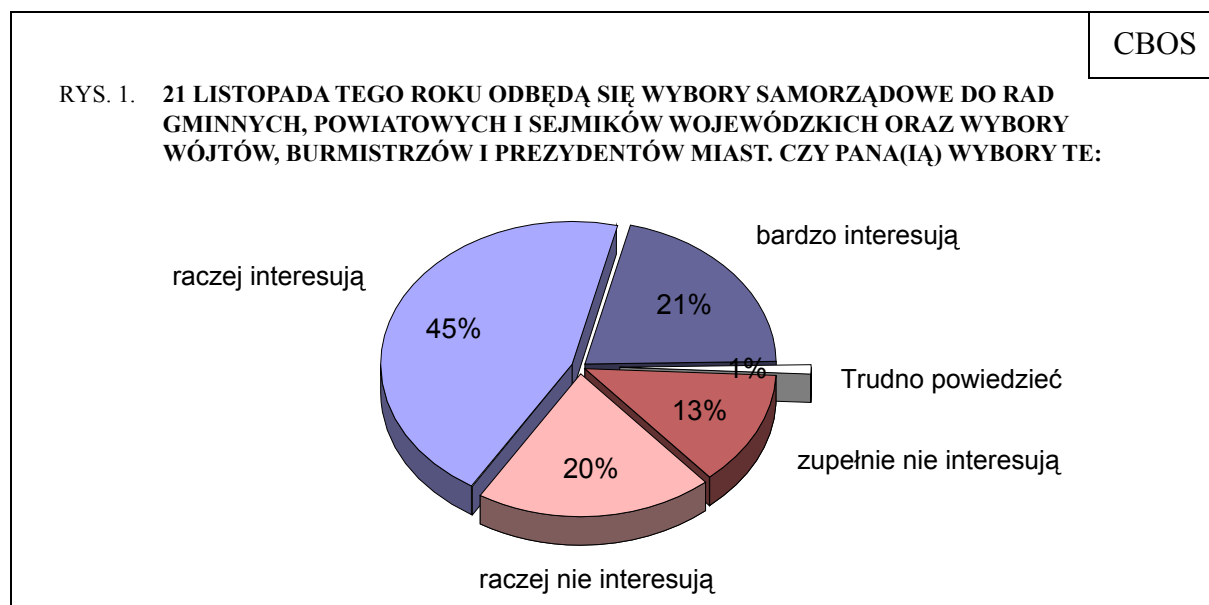
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W najbliższą niedzielę odbędą się wybory samorządowe. Mniej więcej dwa tygodnie przed głosowaniem¹ zapytaliśmy Polaków m.in. o ich zainteresowanie zbliżającymi się wyborami i preferencje wyborcze.

Wybory władz lokalnych są postrzegane jako głosowanie najważniejsze dla obywateli². Mimo to poprzedzająca je kampania wyborcza jest mniej dynamiczna i słabiej zauważalna niż kampanie przed wyborami parlamentarnymi bądź prezydenckimi.

ZAINTERESOWANIE WYBORAMI

Nadchodzącymi wyborami samorządowymi interesuje się większość społeczeństwa. Nieco ponad jedna piąta badanych (21%) deklaruje, że wyborem radnych do gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich oraz wyborem wójtów, burmistrzów i prezydentów miast jest bardzo zainteresowana, niemal połowa zaś (45%) – umiarkowanie. Co piąty ankietowany (20%) przyznaje, że zbliżające się głosowanie raczej go nie interesuje, natomiast co ósmy (13%) zupełnie nie zwraca na nie uwagi.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (246) przeprowadzono w dniach 4–11 listopada 2010 roku na liczącej 999 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Wybory samorządowe – znaczenie, zainteresowanie oraz deklaracje udziału w wyborach” (wrzesień 2010).

W listopadzie tego roku wyborami samorządowymi interesuje się znacząco więcej badanych (66%) niż w analogicznym okresie przed czterema czy ośmioma laty (odpowiednio: 57% i 61%). Po odnotowanym w ubiegłym miesiącu niewielkim spadku na ostatnim etapie kampanii wyborczej odsetek osób deklarujących zainteresowanie zbliżającymi się wyborami powrócił do poziomu z września.

Tabela 1

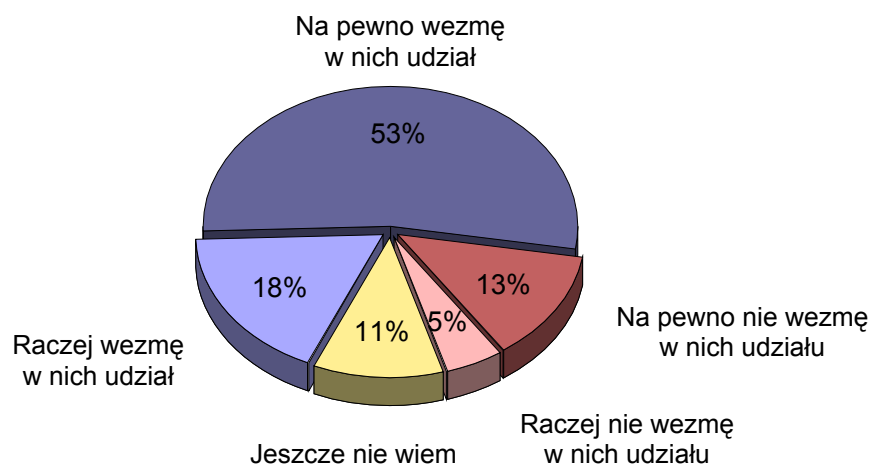
Zainteresowanie wyborami samorządowymi	Wskazania respondentów według terminów badań														
	VIII '98	IX '98	VI '02	VIII '02	IX '02	X '02	VI '06	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06	VIII '10	IX '10	X '10	XI '10
	w procentach														
Zainteresowani	50	63	55	50	53	61	47	47	48	53	57	59	65	62	66
Niezainteresowani	47	35	44	49	45	38	52	49	49	45	41	39	33	37	33
Trudno powiedzieć	3	2	1	1	2	1	1	4	3	2	2	2	2	1	1

Zainteresowanie wyborami samorządowymi częściej wyrażają badani powyżej 45 roku życia niż młodsi, najmniejsze jest ono wśród najmłodszych respondentów, tj. osób w wieku 18 – 24 lata (57%). Wyborami najczęściej interesują się badani z wyższym wykształceniem (77%), najlepiej sytuowani (76%) oraz mieszkańcy największych miast, liczących 501 tys. i więcej ludności (72%). Ponadto im lepiej ankietowani oceniają własne warunki materialne, tym częściej twierdzą, że są zainteresowani wyborami władz lokalnych (zob. tabele aneksowe).

DEKLAROWANE UCZESTNICTWO W WYBORACH

Niemal trzy czwarte badanych (71%) deklaruje, że weźmie udział w nadchodzących wyborach samorządowych, w tym nieco ponad połowa (53%) jest pewna, że pójdzie do urn w najbliższą niedzielę, a prawie jedna piąta (18%) twierdzi, że najprawdopodobniej tak postąpi. Co dziewiąty ankietowany (11%) nie zdecydował jeszcze o swoim uczestnictwie w wyborach, a tylko co ósmy (13%) deklaruje, że na pewno nie weźmie w nich udziału.

RYS. 2. CZY ZAMIERZA PAN(I) WZIĄĆ UDZIAŁ W TYCH WYBORACH?

W tym roku notujemy najwyższy odsetek badanych deklarujących chęć uczestnictwa w wyborach samorządowych (71%). Jednak, jak pokazują wcześniejsze badania, rzeczywista frekwencja wyborcza jest znacznie niższa od deklarowanej (w I turze w roku 2006 wynosiła 46%, a w 2002 – 44%). Wysoki odsetek badanych zamierzających wziąć udział w wyborach daje nadzieję, że w tym roku rzeczywista frekwencja będzie wyższa niż przed czterema laty, jednak nie należy się spodziewać, że na deklarowanym w sondażach poziomie.

Tabela 2

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII '98	IX '98	VIII '02	IX '02	X '02	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06	VIII '10	IX '10	X '10	XI '10
	w procentach												
Tak	60	69	55	58	64	56	55	57	63	66	71	68	71
Jeszcze nie wiem	15	17	20	17	13	19	19	18	15	25	15	14	11
Nie	25	13	25	25	23	25	26	25	22	9	14	18	18

Zaangażowanie w procedury demokratyczne wyrażane deklaracjami udziału w wyborach rośnie wraz z poziomem wykształcenia i lepszą oceną własnej sytuacji materialnej. Co czwarty uprawniony do głosowania mający wykształcenie podstawowe (26%) nie zamierza skorzystać ze swojego prawa głosu, natomiast tylko co czternasty legitymujący się wyższym wykształceniem (7%) rezygnuje z tego prawa. Ponadto co trzeci badany oceniający swoją sytuację materialną jako złą (33%) deklaruje, że nie weźmie udziału w wyborach samorządowych. Takie deklaracje składa natomiast tylko mniej więcej co ósmy respondent określający swoje warunki materialne jako dobre (12%). Mimo że osoby starsze

(mające przynajmniej 65 lat) w większości wyrażają zainteresowanie wyborami, relatywnie często nie zamierzają brać w nich udziału (zob. tabele aneksowe).

Najczęściej chęć głosowania deklarują osoby, które planują wziąć udział także w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Nie ma jednak pełnej zależności między postawami wobec głosowania na reprezentantów do Sejmu i Senatu i głosowania na władze lokalne. Ponad dwie piąte respondentów niezdecydowanych co do udziału w hipotetycznych wyborach parlamentarnych (44%) zamierza uczestniczyć w wyborach samorządowych. Deklaracje takie składa także co piąty badany odrzucający możliwość głosowania na reprezentantów do parlamentu (21%).

Tabela 3

Potencjalne elektoraty*	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
PO	92	6	2
PiS	92	2	6
SLD	91	6	3
Niezdecydowani, na kogo głosować	93	6	1
Niezdecydowani, czy wezmą udział w wyborach	44	38	18
Niezamierzający wziąć udziału w wyborach	21	14	65
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu i Senatu. W tabeli zamieszczono jedynie te partie polityczne, dla których liczebność potencjalnych wyborców w próbie była wystarczająco duża do przeprowadzania dalszych analiz			

ZNAJOMOŚĆ KANDYDATÓW I KOMITETÓW WYBORCZYCH

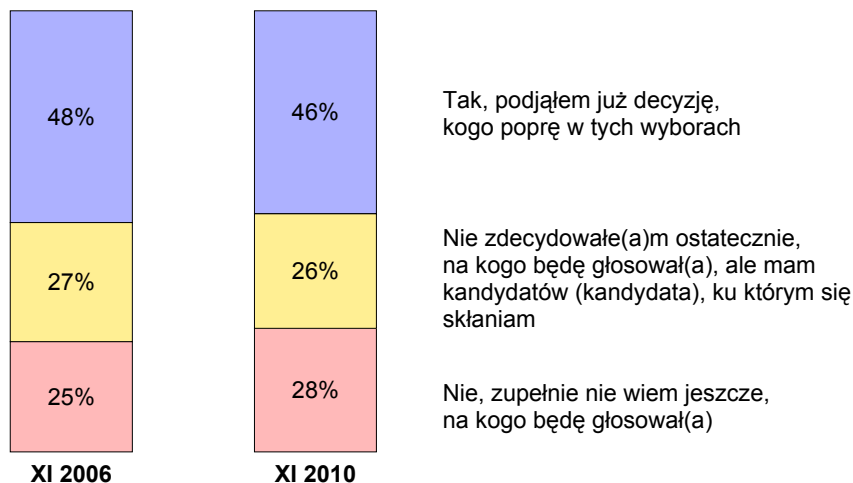
Listopadowe badanie pokazuje, że większość wyborców jeszcze się zastanawia, na kogo będzie głosować. Na niespełna dwa tygodnie przed wyborami ponad połowa respondentów deklarujących chęć wzięcia w nich udziału twierdziła, że nie wie, na kogo odda głos w wyborach na stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (28%), lub nie zdecydowała ostatecznie, na kogo będzie głosować, chociaż skłania się ku niektórym kandydatom (26%). Niemal połowa wyborców (46%) twierdzi, że już podjęła decyzję, kogo poprze w tych wyborach.

Pomiar z 2006 roku – przeprowadzony także na parę tygodni przed głosowaniem – pokazuje, że w zasadzie tyle samo badanych deklarowało niezdecydowanie co do tego, kogo wybrać na stanowisko wójta, burmistrza bądź prezydenta miasta.

ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH WYBORCÓW

CBOS

RYS. 3. CZY WIE PAN(I) JUŻ NA KOGO, NA KTÓREGO Z KANDYDATÓW BĘDZIE PAN(I) GŁOSOWAŁ(A) W WYBORACH NA WÓJTA/BURMISTRZA/PREZYDENTA MIASTA?

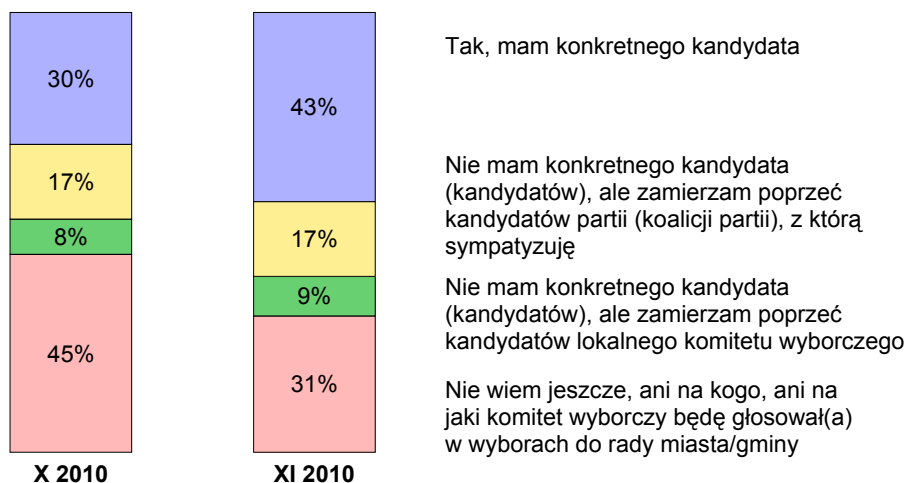

Prawie jedna trzecia zadeklarowanych wyborców (31%) nie podjęła jeszcze decyzji, na kogo oddać głos w wyborach do rady miasta lub gminy. Ponad dwie piąte (43%) ma już swojego kandydata, natomiast co szósty (17%) zamierza głosować na przedstawicieli partii, z którą sympatyzuje, a co jedenasty (9%) poprze któregoś z kandydatów lokalnych komitetów wyborczych.

ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH WYBORCÓW

CBOS

RYS. 4. CZY WIE PAN(I), NA KOGO LUB NA LISTĘ JAKIEGO KOMITETU WYBORCZEGO PRAWDOPODOBNIIE ODDA PAN(I) SWÓJ GŁOS W WYBORACH DO RADY SWOJEGO MIASTA/GMINY?

W porównaniu z ubiegłym miesiącem wzrósł (o 13 punktów) odsetek badanych, którzy zapoznali się z kandydatami i zdecydowali, na kogo będą głosować. Odsetek zadeklarowanych wyborców zamierzających kierować się sympatiami partyjnymi bądź listami lokalnych komitetów wyborczych nie uległ zmianie.

W tym roku zadeklarowani wyborcy zdają się słabiej niż przed czterema czy ośmioma laty zorientowani co do tego, kto kandyduje, i mniej zdecydowani, na kogo zagłosować w wyborach do rady miasta lub gminy. W roku 2002 na parę tygodni przed wyborami mniej więcej co czwarty badany deklarujący chęć wzięcia w nich udziału (24%) jeszcze nie wiedział, na kogo odda swój głos, a w 2006 – jedynie co siódmy (15%) składał takie deklaracje. Wyższy odsetek niezdecydowanych może wpłynąć na mniejszą przewidywalność wyników i niesie ryzyko niższej frekwencji, gdyż osoby, które nie mają swojego kandydata, mogą zrezygnować z wzięcia udziału w wyborach.

Tabela 4

Czy wie Pan(i), na kogo lub na listę jakiego komitetu wyborczego prawdopodobnie odda Pan(i) swój głos w wyborach do rady swojego miasta/gminy?	Wskazania zadeklarowanych uczestników wyborów według terminów badań				
	X 2002 (N = 791)	X 2006 (N = 568)	XI 2006 (N = 614)	X 2010 (N = 700)	XI 2010 (N = 705)
	w procentach				
Tak, mam konkretnego kandydata (kandydatów), którego (których) chcę poprzeć w wyborach do rady miasta/gminy	41	33	47	30	43
Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów partii (koalicji partii), z którą sympatyzuję	22	26	22	18	17
Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów lokalnego komitetu wyborczego	14	19	16	8	9
Nie wiem jeszcze, ani na kogo, ani na jaki komitet wyborczy będę głosował(a) w wyborach do rady miasta/gminy	24	22	15	45	31

Skonkretyzowane decyzje co do swojego kandydata w wyborach do rady miasta lub gminy dużo częściej mają mieszkańcy mniejszych miejscowości niż dużych miast. Niemal połowa zadeklarowanych wyborców mieszkających na wsi (48%) twierdzi, że ma konkretnego kandydata. W miastach liczących ponad 500 tys. ludności deklaracje takie składa tylko mniej więcej co czwarty zadeklarowany wyborca (27%). Prawdopodobnie wiąże się to z mniejszą anonimowością i lepszą znajomością kandydatów w mniejszych miejscowościach. Natomiast mieszkańcy dużych miast dużo częściej kierują się sympatiami partyjnymi przy wyborze kandydatów (31% wyborców w największych miastach wobec 13% na wsi).

Tabela 5

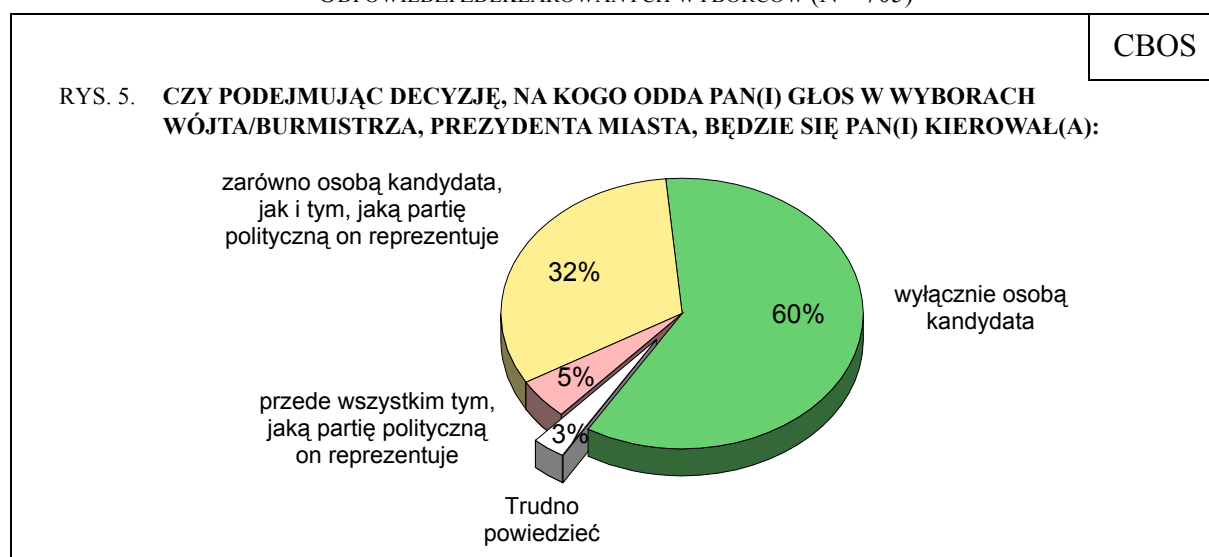
Czy wie Pan(i), na kogo lub na listę jakiego komitetu wyborczego prawdopodobnie odda Pan(i) swój głos w wyborach do rady miasta/gminy?*	Wskazania mieszkańców				
	wsi	miast do 20 tys. ludności	miast od 20 tys. do 100 tys.	miast od 101 tys. do 500 tys.	miast liczących 501 tys. i więcej ludności
	w procentach				
Tak, mam konkretnego kandydata	48	49	45	34	27
Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów partii (koalicji partii), z którą sympatyzuję	13	9	15	27	31
Nie ma konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów lokalnego komitetu wyborczego	9	9	10	11	8
Nie wiem jeszcze, ani na kogo, ani na jaki komitet wyborczy będę głosował(a) w wyborach do rady miasta/gminy	30	33	30	28	33

* Odpowiedzi zadeklarowanych wyborców (N = 705)

DECYZJE WYBORCZE

Dla badanych zamierzających głosować najważniejsza przy wyborze wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz radnych miasta lub gminy jest osoba kandydata. Jednak mniej więcej co trzeci będzie się kierował nie tylko tym kryterium, lecz również przynależnością partyjną kandydujących. Niewielu badanych przyznaje, że zagłosuje na reprezentanta określonej partii politycznej.

ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH WYBORCÓW (N = 705)

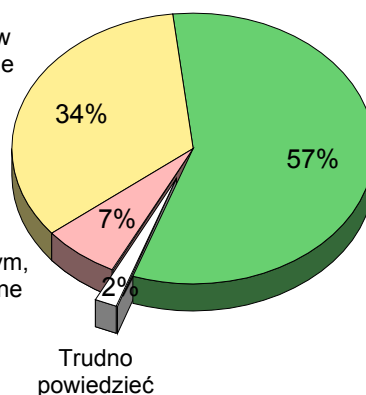
ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH WYBORCÓW (N = 705)

CBOS

RYS. 6. CZY W WYBORACH DO RADY PANA(I) MIASTA/GMINY BĘDZIE SIĘ PAN(I) KIEROWAŁ(A):

zarówno osobami kandydatów jak i tym, jakie partie polityczne reprezentują

przede wszystkim tym, jakie partie polityczne reprezentują

wyłącznie osobami kandydatów

Trudno powiedzieć

Zdeklarowani wyborcy najczęściej twierdzą, że w wyborach samorządowych do sejmików wojewódzkich poprą kandydatów Platformy Obywatelskiej (28%). Co siódmy (15%) przyznaje, że zamierza zagłosować na Prawo i Sprawiedliwość, co jedenasty (9%) na SLD, a co czternasty (7%) – na PSL. Znaczący odsetek badanych wybierających się do urn planuje poprzeć kandydatów niezależnych (12%). Warto jednak zwrócić uwagę, że co czwarty zdeklarowany wyborca nie ujawnił, na kogo odda głos (23% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 2% odmówiło odpowiedzi).

ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH WYBORCÓW (N = 705)

CBOS

RYS. 7. NA KANDYDATÓW JAKIEGO KOMITETU WYBORCZEGO ZAMIERZA PAN(I) GŁOSOWAĆ W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH?

Większość dorosłych Polaków deklaruje zainteresowanie wyborami samorządowymi. Rangę tych wyborów potwierdzają inne badania, które pokazują, że wyborcy przypisują im większe znaczenie niż np. wyborom parlamentarnym i prezydenckim, a także rosnące w społeczeństwie poczucie wpływu na sprawy swojego miasta bądź gminy³. Przekłada się to na wysoki odsetek badanych deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach (dużo wyższy niż przed czterema czy ośmioma laty). Nie należy się jednak spodziewać, że te zapowiedzi znajdą odzwierciedlenie w faktycznej frekwencji wyborczej. Doświadczenia poprzednich wyborów wskazują, że do urn idzie znacznie mniejszy odsetek wyborców niż ten szacowany na podstawie ich sondażowych deklaracji. Ponadto na niespełna dwa tygodnie przed wyborami znaczna część respondentów zdecydowanych wziąć w nich udział twierdziła, że nie ma jeszcze swoich kandydatów.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK

³ Zob. komunikaty CBOS „Wybory samorządowe – znaczenie, zainteresowanie oraz deklaracje udziału w wyborach”, wyd. cyt., oraz „Samorządność w Polsce – bilans dwudziestolecia”, październik 2010.

Tabela 1

		21 listopada tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ia) wybory te:			Liczba osób
		interesują	nie interesują	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		66	33	1	998
Płeć	Mężczyźni	67	33	0	477
	Kobiety	64	34	1	521
Wiek	18-24 lata	57	42	1	131
	25-34	62	38	1	179
	35-44	62	38	0	154
	45-54	70	30	0	176
	55-64	72	27	1	171
	65 lat i więcej	70	29	2	187
Miejsce zamieszkania	Wieś	66	34	1	382
	Miasto do 20 tys.	68	32	0	132
	20-100 tys.	64	36	0	192
	101-500 tys.	60	37	3	161
	501 tys. i więcej mieszk.	72	28	0	131
Wykształcenie	Podstawowe	62	37	1	248
	Zasadnicze zawodowe	64	35	0	256
	Średnie	64	35	1	337
	Wyższe	77	23	0	156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	82	18	0	87
	Średni personel, technicy	65	35	0	43
	Pracownicy adm.-biurowi	64	36	0	62
	Pracownicy usług	69	30	2	70
	Robotnicy wykwalifikowani	59	38	3	116
	Robotnicy niewykwalifik.	66	34	0	50
	Rolnicy	77	23	0	53
	Pracujący na własny rach.	62	38	0	35
Bierni zawodowo	Renciści	51	48	1	65
	Emeryci	71	29	0	224
	Uczniowie i studenci	59	40	1	81
	Bezrobotni	60	39	1	56
	Gospodynie domowe i inni	58	42	0	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	71	28	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	70	30	0	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	63	37		212
	prywatnym gosp. rolnym	80	20		46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	65	35	0	158
	501-750	62	38	0	129
	751-1000	58	41	1	192
	1001-1500	70	29	1	164
	Powyżej 1500 zł	76	24	0	135
Ocena własnych war. mater.	Złe	55	42	3	125
	Średnie	62	37	0	464
	Dobre	73	27	0	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	84	16	0	55
	Raz w tygodniu	70	29	1	475
	1-2 razy w miesiącu	62	37	1	183
	Kilka razy w roku	60	39	1	200
	W ogóle nie uczestniczy	50	50	0	86
Poglądy polityczne	Lewica	75	25	0	149
	Centrum	66	33	1	312
	Prawica	77	22	0	325
	Trudno powiedzieć	42	57	2	211

Tabela 2

		Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?			Liczba osób
		Tak	Jeszcze nie wiem	Nie	
		%	%	%	
Ogółem		71	11	18	996
Płeć	Mężczyźni	72	10	18	476
	Kobiety	70	13	17	520
Wiek	18-24 lata	68	13	19	131
	25-34	67	16	17	178
	35-44	70	12	18	154
	45-54	76	11	13	175
	55-64	75	8	18	171
	65 lat i więcej	69	9	22	187
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	13	18	382
	Miasto do 20 tys.	76	6	18	132
	20-100 tys.	71	10	19	192
	101-500 tys.	63	16	21	159
	501 tys. i więcej mieszk.	79	8	13	131
Wykształcenie	Podstawowe	64	11	26	248
	Zasadnicze zawodowe	69	12	19	256
	Średnie	71	12	17	337
	Wyższe	83	10	7	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	89	7	5	86
	Średni personel, technicy	62	14	24	43
	Pracownicy adm.-biurowi	75	14	10	62
	Pracownicy usług	71	19	10	70
	Robotnicy wykwalifikowani	64	14	22	116
	Robotnicy niewykwalifik.	67	11	22	50
	Rolnicy	79	13	8	53
	Pracujący na własny rach.	75	5	20	35
Bierni zawodowo	Renciści	58	8	34	65
	Emeryci	72	8	20	224
	Uczniowie i studenci	73	11	15	81
	Bezrobotni	63	11	26	55
	Gospodynie domowe i inni	63	20	17	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	77	11	12	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	69	13	18	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	13	16	211
	prywatnym gosp. rolnym	82	9	9	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	66	11	22	158
	501-750	69	15	16	129
	751-1000	64	13	23	192
	1001-1500	73	9	17	164
	Powyżej 1500 zł	81	10	9	135
Ocena własnych war. mater.	Złe	52	15	33	124
	Średnie	68	13	19	463
	Dobre	79	9	12	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	89	1	10	55
	Raz w tygodniu	75	11	14	474
	1-2 razy w miesiącu	69	12	19	183
	Kilka razy w roku	61	17	22	200
	W ogóle nie uczestniczy	62	6	32	85
Poglądy polityczne	Lewica	79	8	13	149
	Centrum	70	13	17	312
	Prawica	79	8	14	324
	Trudno powiedzieć	53	17	29	210